LIBRIS | We know books

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MEDI, THANAS
Markela : roman / Thanas Medi ; trad. din lb. albaneză de Oana Glasu. - București : Eikon, 2022
ISBN 978-606-49-0642-7

I. Glasu, Oana (trad.)

821.18

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

THANAS MEDI

MARKELA

roman

Traducere din limba albaneză de
Oana Glasu

EIKON
București, 2022

LIBRIS | We know books

Cuprins

1. [*Atât de imposibilă, teribilă, minunată...*] 5
2. [*Ea, într-adevăr, venea!*] 21
3. [*Ce mă apucase, știam doar eu.*] 37
4. [*Norocul îi bătu la ușă atunci...*] 50
5. [*O nouă frică îl chinuia acum...*] 65
6. [*... Ai venit fără să-ți dai seama...*] 77
7. [*După plecarea lui Bilbil Drava...*] 88
8. [*Au fost de ajuns două vorbe ...*] 101
9. [*Nu te așteptaseși să mă vezi.*] 113
10. [*Când a aflat că Markela...*] 124
11. [*Sângera pe dinăuntru pentru ca...*] 141
12. [*O nouă mefiență mă macină acum.*] 156
13. [*El fusese primul care o observase...*] 167
14. [*Aceea nu fusese noaptea de Revelion...*] 182
15. [*... Eu gemeam, mie îmi ieșea sufletul...*] 196
16. [*Odată cu încălzirea vremii...*] 207
17. [*La scurt timp după vizita la Dashnor...*] 221
18. [*Inima i-a înflorit când a văzut-o venind.*] 234
19. [*Nici trei zile n-a putut rezista fără Markela.*] 250
20. [*Perfidul se ținea scai.*] 263
21. [*Îl așteptau. În piața de lângă clubul...*] 278

LIBRIS | We know books

1.

Atât de imposibilă, teribilă, minunată, extraordinară părea venirea ei în acea seară din acel iunie, încât cei mai îndrăzneți băieți din Rovina rămăseseră afară. În piața amenajată ca o terasă, în fața ușii Casei de Cultură, cu privirile pierdute dincolo de capătul străzii centrale a orășelului, așteptând din moment în moment s-o vadă pe ea. Căutau prin asfințitul abia lăsat sub pânza purpurie ca nu cumva undeva acolo să strălucească silueta ei amețitoare. Îi întrebau pe cei ce soseau cu întârziere la seara dansantă, dac-o zăriseră întâmplător pe undeva, în timp ce se îndreptau într-acolo. Se întrebau unii pe alții din nou și din nou, pentru a zecea sau a suta oară, fără a se plictisi sau obosi vreodată, cu agonia nemistuită în ochi:

— Oare Markela va veni?

Nevenirea ei deschidea răni în inimă, vărsa otravă în suflet. Fără ea, acele clipe de distracție ar fi fost inutile, nimic n-ar fi avut sens. Totul ar fi fost lipsit de vitalitate și de valoare. Rovina ar fi fost mai uitată ca niciodată în acel colț pierdut de țară, în acel platou nesfârșit. Gardurile – mai încărcate de praf, străzile – mai degradate, iazurile – mai mizerabile, acoperișurile – mai amorțite, oamenii – mai obosiți, noaptea – mai mohorâtă, iar stelele îndepărtate – mai triste, sloganurile în piatră – mai străine, iar citatele de pe pereți – mai lipsite de sens. Încă de la început, serata însăși, ar fi fost apatică, chiar lipsită de frumusețe.

LIBRIS We know books

De ea, de Markela, depindea totul pentru a răsturna întreaga atmosferă prin venirea la serata lor. Numai ea ar fi putut înfrumusețea urâțenia, ar fi făcut negrul – alb, noaptea – zi, tristețea – bucurie, oboseala – vitalitate, apatia – speranță, supărarea – fericire, visul – realitate. Doar ea ar fi putut să-i dea vieții viață prin frumusețea ei seducătoare și atât de hulită. Deopotrivă ridicată la cer de către cei puțini, cărora norocul le surâsese ca s-o privească, și de cei mulți, care încă nu o văzuseră.

Deși împlinise exact patru luni de când se afla în Rovina, din ziua în care au adus-o împreună cu părinții ei, îi numărai pe degete pe cei care-o văzuseră. Se știa cât de cât cine erau: un necunoscut, care trecuse întâmplător și spusese fugitiv la clubul lui Djuer: „V-a venit cea mai frumoasă fată a Tiranei", Leko Zavalli, care își arătase numaidecât disponibilitatea să le care catrafusele cu șareta lui, Andon Çerepi, viitorul ei vecin, care avusese și un incident cu ea în ultimele zile, bătrânii de pe strada pe care trecuseră musafirii nepoftiți pentru a se refugia în casa „Trandafirului alb" și o mână de copii care jucau „Lapte gros" lângă fântâna cu trei țuțuroaie.

Aceștia lăsară jocul neterminat când văzură oprindu-se chiar la fântână o Škoda mare acoperită de praf și cu prelată grea și auziră pe cineva spunându-i șoferului:

— Oprește, să coboare dușmanii!

Se apropiară să vadă. Cel ce vorbi, îmbrăcat polițist, deschise oblonul din spate. Dinăuntru coborâră ca niște șoareci: un bărbat încărunțit înainte de vreme, o femeie cu părul strâns în coc și o fată. Matură, trecută de douăzeci de ani. Dușmanii! Fără cătușe la mâini, fără lanțuri la picioare și nici foarte obosiți de munca la câmp nu păreau. Polițistul le aruncă boarfele din spate: plăpumi, cearșafuri, saltele, boccele cu haine de toate felurile și-i strigă apoi șoferului să se întoarcă dincotro veniseră. Škoda lăsă în urmă fum negru acoperindu-i

pe dușmani, copiii pierzându-i pentru moment din ochi, dar când aerul se limpezi, îi văzură din nou. Stăteau tustrei în picioare în mijlocul catrafuselor, neștiind pe unde le e capul. Refugiați în propria lor țară, abandonați pe drumul sorții, precum în mijlocul unei mări pline cu lacrimi, cu durere. Gata să izbucnească în plâns, să-și smulgă părul din cap fir cu fir, să-și dea cu pumnii în cap.

Se înlăcrimară și inimile micuților, dar nu pentru toți trei, ci pentru o singură persoană. Pentru tânără. Întrucât era frumoasă ca o zână. Îndurerată cât toți trei la un loc sau cât pentru trei sute de refugiați. Copiii rămaseră cu gura căscată privind-o pe ea. Pe cea care te îmbia să crești mai repede, a cărei lacrimă se prefăcea în giuvaer, iar tristețea – în frumusețe. Auziseră de la cei mari, de la bunici, despre „Frumoasa pământului", însă nu se așteptaseră să le iasă în cale în acea după-amiază, la fântâna lor cu trei țuțuroaie. În acel început de martie, cu freamăt de frunze și soare cald. Nu-și credeau ochilor, nu pricepeau cum era posibil ca cineva să fie și frumos, și dușman. Alergară acasă, parcă prinși de friguri, ca să-i întrebe pe bunici, pe cei mari, pe cei ce pricepeau mai bine, dacă dușmanii sunt frumoși?

La fel se întâmplă și o oră mai târziu, când, văzându-i pe dușmani trecând pe stradă ajutați de Leko Zavalli cu șareta, săriră cu toții din loc. Cei care se aflau acasă la acea oră erau bătrânii bolnavi de reumatism și bătrânele cocoșate. Ieșiră în avlii, în curți, se agățară de ferestre precum zdrențele pentru a-i distinge mai bine. Ochii și-i vor fi îndreptat numai spre ea, spre tânără, pentru a se convinge dacă, într-adevăr, era „Frumoasa pământului", după cum o descriseseră copiii. Era. Copiii nu mint niciodată. Ba chiar o depășea. Pe lângă ea, cea din povești părea o sperietoare de ciori, precum o ceapistă. Ea era adevărata „Frumoasa pământului". Înfrumusețea noroiul acolo unde pășea și gardul unde privea. Învia ceea ce n-avea

LIBRIS We know books

viață. Cu visuri, speranță, tinerețe. Sufla în cenușa stinsă și aprindea sângele căzut în somn profund. Bătrânii își reveniseră imediat, uitând că suferă de reumatism, iar bătrânelor li se îndreptase ca prin minune spinarea. Și nu se puteau abține fără să-i arunce câte un cuvânt printre dinții căzuți:

— Mânca-te-ar moartea să te mănânce, ce frumoasă ești, ne vei înnebuni băieții!

Băieții înnebuniseră de-a binelea, chiar și fără s-o vadă, luându-se după bârfele despre frumusețea ei rară. Dacă bătrânii o doreau moartă întrucât nu-și puteau atinge scopul, sigur că tinerii o voiau vie, deoarece îl puteau ajunge. O puteau avea și fără s-o vadă, s-o facă a lor fără s-o atingă, fie doar și cu gândul. Doar privind. S-o aibă, fie numai ca prezență în mijlocul lor, ca pe consăteana ce le lipsise, frumusețea ce-i ținea în viață. Le dezmierda speranțele, le strica somnul viselor din sertar. Ca o frumusețe pe care într-adevăr nu poți s-o ai, dar pe care poți s-o visezi. Nu poți s-o neglijezi, s-o ignori, s-o urăști și, astfel, nu-ți rămâne decât s-o adori. S-o iubești. S-o lași să-ți ia mințile, să-ți aprindă sângele, să-ți bucure sufletul, să-l înduioșeze, să-l întristeze și minuneze. Să te înrobească. Markela înrobise orășelul de cum venise, nefăcând nimic, ci doar pentru că era exagerat de frumoasă. Adâncise înrobirea de-a lungul celor patru luni cât se ferecase în casă, dar, așa cum era de așteptat, îi legase de moarte pe băieți de ea. Pe toți cei cărora încă nu le mijise mustața, erau singuri și ieșeau la „Peștera rândunicii" pentru a face cunoștință cu vreo fată sau le venise timpul de logodit. Băieții se îndrăgostiseră de ea fulgerător, pe nesimțite și de la sine, fără ca măcar să o vadă, ci doar pentru că se vorbise, se șoptise cu dorință arzătoare și uimire despre cum era ea. Pentru că cineva o numise „cea mai frumoasă fată din Tirana", asta le provocase friguri micuților, îi pusese pe picioare pe bătrânii terminați, le îndreptase cocoașa din spate bătrânelor. Înainte

de a o cunoaște și a o vedea de-aproape, ei se îndrăgostiseră de frumusețea ei. De la un cuvânt, de la o șoaptă. Ca și când nu se putea altfel, de parcă nu mai iubiseră niciodată mai înainte. Iubire imposibilă, ciudată, interzisă, tăcută, inefabilă. Rană incurabilă care durea dulce, înjunghia între coaste; condamnată să înmugurească, să înflorească și să se ofilească acolo. Să trăiască numai acolo, fără a vedea vreodată lumina soarelui, să rămână veșnic în întuneric.

Rana se îndulcea oarecum și începea să prindă crustă atunci când se întâlneau unul cu altul și vorbeau despre ea. Despre frumoasa Markela. Când îi pomeneau numele cu glas încet, de parcă folosindu-și vocea mai mult ar fi rămas fără respirație, li s-ar fi însângerat plămânii. Atunci când luminau câtuși de puțin întunericul coastelor și aruncau o geană de lumină asupra iubirii nevinovate ascunse acolo. Atunci când îi întrebau din nou pe cei ce o văzuseră:

— Ia, zi-ne câte ceva despre Markela, cum ți s-a părut, este într-adevăr atât de frumoasă precum se spune?...

Mai ușor le venea să-și deschidă inimile cu Leko Zavalli, căruia nu-i trebuia mult, ci era suficientă doar o mică provocare ca să-ți pună inima în palmă. El nu numai că o văzuse, dar și schimbase vreo două vorbe cu Markela atunci când ajutase cu șareta la cazarea condamnaților în casa stabilită pentru ei de către consiliul popular al Rovinei. Dar – ceea ce era de neimaginat, șocant și incredibil – Leko își exprima deschis dragostea pe care o simțea pentru ea. Pentru exilată. După o tăcere de două-trei săptămâni din ziua în care o văzuse pentru prima dată, el, comparativ cu ceilalți băieți, declarase deschis că o iubea pe Markela. Mărturisea asta ca pe cel mai firesc lucru care i se poate întâmpla cuiva. Oricui îl trăgea deoparte și-l întreba, fie prietenește, fie în șoaptă: „Am auzit că te-ai îndrăgostit de ea... e adevărat?", el îi răspundea imediat, fără nicio reținere:

LIBRIS We know books

— Vorbești despre Markela, da, da, este adevărat, nu te-au mințit! O iubesc mult, mi s-a înfipt un cuțit în inimă de cum am văzut-o!

Pe urmă simțea nevoia să se asculte, să se descarce, iar pentru asta era suficient să i se pomenească despre Markela, despre cuțitul pe care ea i-l înfipsese în inimă.

— Ieșisem la plimbare cu șareta, iar șeful nu era cu mine. Mă duceam la clubul lui Djuer să beau un pahar, când mi-a ieșit ea în cale. La fântână, printre hainele aruncate în toate părțile și alături de părinții ei. Am înțeles și mi-am zis în sinea mea că trebuie să fie „din ăia", abia i-au adus. Înaintea mea, acolo fusese o mână de copii care nu știu de ce au luat-o la fugă, ca și cum se duceau să le ducă alor casei anunțul unei vești bune. M-am oprit ca și când voiam să-l adap pe Bode, să-mi arunc un pumn de apă rece pe față, iar cu coada ochiului am privit-o dintr-o parte în alta numai pe ea. Doamne, am murmurat, ce e asta?! De unde a coborât în Rovina frumusețea asta? Am ajuns la vârsta asta, dar femeie ca ea nu-mi mai văzuseră ochii! Cu părul ăla, fruntea aia, cu ochii ăia, cu așa sprâncene, cu buzele alea! Apoi gâtul, sânii, mijlocul tras ca prin inel, trupul ca lăstarul, ce să spun!? De parcă nu era reală, ci din eter, din sticlă, din soare, rouă de chihlimbar. Ea nu era frumoasă, ea era însăși frumusețea întruchipată!

Trebuie să fi exagerat privind-o atât de mult cu coada ochiului, încât m-a simțit și ea. A întors capul brusc spre mine, mă așteptam la asta, și ne-am privit. Pentru o clipă, ochi în ochi... și iată, un cuțit ascuțit mi-a străpuns inima din loc în loc. Mi-a tăiat-o ca pe un pepene, fără milă, dulce. Inima mi s-a fărâmițat bucăți-bucățele, întrucât tot fărâme o avea și ea. M-am înecat într-un ocean de tristețe, deoarece acolo era afundată și ea. Puțin a lipsit să nu mă podidească lacrimile doar pentru că și ea dădea să plângă...

M-am închis în mine pentru două săptămâni și ceva, timp în care nu-mi ardea să mănânc, nici să beau, nici să dorm, nici să vorbesc. Gându-mi stătea numai la ea și la cuțitul înfipt în inimă pentru totdeauna. Și de care nu voiam să mă desprind niciodată. Am tăcut. Eu, care nu știam ce e tăcerea. Am început să cânt la chitară în fiecare noapte, eu, care o las deoparte să se pună praful pe ea ori îmi amintesc s-o folosesc la câte o nuntă sau seară de dans. Am devenit profund în gândire, eu, care n-am fost recunoscut vreodată ca fiind vreun inteligent. Am început să mă îmbrac și să mă ferchezuiesc certându-mă cu Urania, căreia îi ceream în fiecare zi o cămașă curată, eu, care îmbrac mereu ce se nimerește. Am rămas privindu-mă în oglindă, cu speranța de a fi văzut acolo un alt chip, cu măcar un pic de șarm, și nu pe cel pe care îl am. Mă durea trupul, îmi venea să urlu, îi reproșam Uraniei nefiind de față:

— Ce ți-a trebuit de m-ai făcut măi, Uranie, unde să mă duc eu acum cu fața asta mai ceva decât o maimuță, gorilă de-a dreptul!?

Le părea rău prietenilor, celor de-o vârstă cu el, deoarece le povestea detalii din adâncul sufletului; încercau să-l convingă că nu era așa. Că nu semăna cu o gorilă și că era destul de atrăgător. Îi lăudau umerii lați, brațele musculoase cu care ar fi putut ridica un taur, sufletul de aur, curajul de flăcău; calități pe care nu le poseda vreun alt băiat din Rovina. De familie bună, cu activități alese, grandoman, nedespărțit de mai-marele fermei, de Djevo Kumini. Unde să-l găsească fetele de la fermă ca să-l ia de bărbat? Markela, care picase ca din cer, nici atât. De parcă ar fi fost adusă pe comandă. Îl provocau împingându-l în capcane prin întrebări de genul: de ce n-o iei de nevastă pe Markela, dacă tot o iubești așa de mult; ce-ai avea de pierdut? În cel mai rău caz, i-ar fi luat șareta, dar unde pui ce femeie ar fi avut la braț și cu care ar fi dormit noapte de noapte!...

LIBRIS We know books

Leko se amăgea că-i surâsese norocul și țesea zi și noapte vise cu Markela mireasă, chiar dacă un singur obstacol îl ținea oarecum departe de ea. Clătina din cap gânditor și vorbea nevenindu-i nici lui să creadă ceea ce spunea:

— Bietul de mine, de ce nu, unde să găsească omul o soție ca Markela, frumoasă ca ea, dar ce să-i fac tatei dacă e comunist!

Băieții atât așteptau și se prăpădeau de râs, răspunzându-i cu toții la fel:

— Ce vorbești acolo, măi prostule? De când ai devenit așa glumeț și noi nu știm? Te-ai îndrăgostit de-adevăratelea și chiar ai impresia că Markela se va mărita cu tine?! Vai de capul tău, ea mai bine s-ar sinucide decât să împartă patul cu... o gorilă! Leko revenea cu picioarele pe pământ, se retrăgea și îi cucerea pe interlocutori prin puritatea sufletului sau judecata sănătoasă.

— Ce să vă spun – ofta din inimă – credeți că nu știu, dar ce să zic? Eu nici la degetul mic al piciorului nu-i ajung Markelei. Din punct de vedere al aspectului exterior suntem ca noaptea cu ziua; dar și chipeș de-aș fi fost, tot la un kilometru distanță aș fi stat de ea. Niciunul dintre noi nu se poate lipi de Markela pentru că ea nu e o femeie de nasul nostru. Una suntem noi, alta ea, ei. Noi suntem toți curați ca biografie, fără niciun cusur; în schimb ea... Noi ne putem bucura doar privind-o, visând-o, apoi masturbându-ne, amăgindu-ne cu o iubire inexistentă și nimic mai mult. Tânjim, cum se spune, pentru că asta este. Aici n-au adus-o pentru fețele noastre frumoase, ci ca să-și ispășească pedeapsa, să se ostenească muncind...

Târziu fusese aleasă Rovina drept locul cel mai propice pentru condamnarea celor ce greșeau. Care ieșeau din „linie", ridicau capul, vorbeau mult, erau nesupuși, făceau agitație și propagandă, vedeau negru în fața ochilor când auzeau

de victoriile socialismului în Albania, cădeau în brațele inamicului... Își îndreptaseră atenția spre buricul celebrului platou și datorită unei tradiții mai vechi, din punct de vedere al condamnărilor, derulate încă din timpul monarhiei lui Zogu, când ridicaseră în apropierea Rovinei unul dintre penitenciarele cele mai rău famate. Dar și pentru că, după masacrarea în urma defrișărilor pentru obținerea terenurilor agricole, acele locuri semănau cu un adevărat deșert. Perioadă în care, cel puțin în registrele statului, Rovina fusese botezată „orășel". Avea populație creștină ce se înmulțise cu anii, dar și una de rit musulman. Mai avea niște pământuri aride ca urmare a defrișării pădurilor de mai înainte, câte o groapă sau un teren lăsat pârloagă unde ți se scurgeau ochii să mai fi văzut măcar vreun stejar în picioare. Apă puțină, ierni geroase, veri fierbinți; iarba se usca înainte de a încolți. Și, de parcă n-ar fi fost suficiente toate astea, în special în lunile de vară, aproape în fiecare după-amiază, bătea un vânt puternic dinspre partea de est a podișului, aducând cu el nori de praf roșu. Se făcea un nor mare, astfel încât oamenii inspirau mai mult praf decât aer.

Lumea amuțise, fiind luată prin surprindere de vestea că în Rovina vor aduce exilați. De-alde ăia! Ei erau cu toții curați, fără cusur, credincioși Partidului, strâns uniți de puterea populară și, iată, se infiltrau alții între ei! Din diferite zone ale țării și cu biografie compromisă. Dușmani! Încă nu sosise primul dușman, iar ei nu știau cum să procedeze. Imediat ce se zvonise că un înalt demnitar, ministru adjunct, luase drumul către platou, că mulți rovinari dădură năvală la primul secretar al partidului, Paskal Iți. Ca să ceară o părere despre cum ar trebui să se poarte cu înaltul demnitar care avea să sosească curând printre ei. Ar fi putut lucra în aceeași brigadă cu ei, ar fi împărțit aceeași cișmea, același drum, magazin, club – pe cel al lui Djuer, de exemplu – pentru că altul nu

LIBRIS We know books

exista. Să-i vorbească sau nu, să-l salute ei sau să aștepte s-o facă el primul, să-i dea mâna în caz că le-ar fi întins-o el, să mănânce împreună în caz că l-ar fi avut în echipă? Să se așeze la aceeași masă cu el, să-i intre în curte dacă l-ar fi avut vecin sau să-l invite la un pahar de rachiu, să-l trateze ca pe o zdreanță în cazul în care le-ar fi călcat pragul casei sau să-l aștepte cu brațele deschise, spunându-i: „Poftește!"... Oricât trecu Paskal Içi prin sită deasă neliniștile consătenilor aflați la răscruce, o oarecare dilemă rămase. Nici pentru sine nu erau clare lucrurile, astfel că răspunsul rămânea nici cal, nici măgar. Potrivit secretarului, cei ce erau deportați în părțile acelea erau, într-adevăr, inamici, dar nu până-ntr-atâta încât să fie anihilați cu un glonț în frunte. Nici să fie aruncați în spatele gratiilor, să putrezească în închisoare. Aceștia erau deopotrivă și cu, și fără cătușe la mâini. Trebuia să li se otrăvească viața, dar neprivându-i total de ea. Ei vor fi suferit o închisoare în regim deschis, pe viață, neizbăvindu-se niciodată de blestemul biografiei compromise. Aveau să o poarte ca pe un pescheș și în mormânt...

— Nouă ne vor fi mereu inferiori aceștia, îi vom domina – îi asigură pe rovinarii care merseseră să-i lumineze el. Eu voi fi aici mereu pentru voi să mă întrebați de câte ori doriți, deși, pentru a vă orienta mai bine, nu renunțați la propagandă, la ziare, la „Vocea Poporului", la faptele vizionare ale tovarășului Enver. Pe ei îi vom avea, într-adevăr, mâine-poimâine în mijlocul nostru, vor lucra împreună cu noi pe la brigăzi, vor veni și pe la vreo seară de dans ca să vadă cât de fericit e tineretul nostru, dar niciodată nu se vor putea compara cu noi. Noi vom fi „Noi", iar ei vor fi „Ei". Îngropați în rahat, cu capul plecat, rușinea acestei țări. Bineînțeles că ei vor dori să ni se apropie, să se agațe de noi, precum scaiul, acestea fiind manevre ale dușmanului de clasă pentru a ne ispiti. Dar, noi trebuie să fim vigilenți și să-i ținem cât mai departe. Cât mai

inferiori nouă. Nu există pentru ei ședințe ale frontului sau de brigadă, participare la acțiuni sau în grupuri folclorice, munci respectabile, studii superioare, viață organizată, citirea presei; vor fi izolați, îndepărtați, izgoniți ca să nu uite cine sunt. Pragul caselor nici nu li-l trecem, nici să nu ni-l treacă, fie la bucurii, fie la necazuri, niciodată. Asta să țineți minte! Ei ar trebui să trăiască prin barăci murdare și pline de igrasie, prin corturi la fel ca ursarii și nu în locuințe ca ale noastre, dar iată că Partidul nostru are inima mare. Îi face și cu casă!...

Pentru ei, casă se făcu un fost subsol în care se ținuseră până târziu încoace animale mici, și care era lipit de casa familiei Çerepi. Ulterior, fusese amenajat de mântuială de echipa de construcții a lui Pilo Zavalli. Primul locatar al fostului subsol fusese înaltul demnitar, condamnat pentru rahaturile burghezo-revizioniste pe care le avea în cap. Acesta își rupsese spinarea timp de cinci ani în Rovina, lucrând la brigada agricolă, condusă de curând de Andon Çerepi, care își efectua astfel și stagiul de trei ani pentru primirea în partid. Putrezise muncind ministrul adjunct: la plantat, prășit, irigat, rărit floarea-soarelui, tras la plug, recoltat grâu, săpat de gropi; cot la cot cu femeile de la brigadă. Iarnă-vară, nu-și scosese de pe cap o șapcă decolorată, din buzunarul cămășii stiloul, iar de sub braț gazeta „Vocea Poporului". O citea în pauza de prânz, în timp ce femeile croșetau. Le spunea și lor câte o informație. Le sfătuia să deschidă câte o carte sau gazetă, nu doar să coasă, întrucât cititul îți deschidea ochii, te făcea om. Deși condamnat, adorația față de Conducător nu i se stinsese niciodată. Cânta încet cântecul cel mai îndrăgit de toți albanezii „Enver Hodja, să trăiești!", pe oriunde muncea, la strâns bălegar sau smuls buruieni. Se considera nevinovat și spera ca într-o zi să i se recunoască nevinovăția. Avea suflet poetic, îi plăceau asfințiturile de pe câmp și trandafirii albi. Plantase o rădăcină în curtea casei unde stătea, la baza gardului ce-l